

Petitia vera aneb pravota radost

PROSINEC 2019

PRÁVA VERA

Uvnitř naleznete:

- Úvod
- TAUMUR
- Když loutky z betléma ministrují

„Slova, která jsi mi dal, dal jsem jim a oni je přijali a vpravdě uvěřili, že jsem vyšel od Tebe, a poznali, že jsi mě poslal.“

Řehole SFŘ - Předmluva - O těch, kteří konají pokání

Formační příloha netradičně

Výročí svatořečení Anežky české dává znamenitou příležitost k zamyšlení, co její odkaz znamená pro nás dnes a tady, pro naši formaci. Takový pokus je nakonec součástí vzpomínání na přípravu pouti před 30 lety a na nedávné oslavy v klášteře svaté Anežky a v katedrále sv. Víta, Václava, Vojtěcha v Praze. A odkaz nalezený v nároku na nás křesťany, v nároku na smír a odpuštění, je zařazen do hlavní části Zpravodaje. „Duchovní doprovázení podle svatého Jana, milovaného učedníka“, pozoruhodný titul indického kapucína Patricka Crasta, nabízený na nedávném formačním semináři v Petrinu a doporučovaný samotným národním ministrem, byl rovněž mimořádnou inspirací. A skutečně, co jiného znamená trvalá formace než duchovní doprovázení a duchovní růst v životě z víry; a právě o tom kniha otce Patricka je. Z evangelia podle sv. Jana, a z jeho „pedagogiky“ duchovního doprovázení si autor vybírá několik klíčových postav- Samařskou ženu, Nikodéma, Marii a Martu, Maří Magdalenu, apoštola Petra...a další, včetně Jidáše. Ke knížce se bude dobře vracet i nadále. Seznamování se s náročným tématem duchovního doprovázení se nakonec setkalo s jeho podobou v příběhu přístupném i dětské duši: před vánocemi vychází krásná knížka naší sestry Zuzany Marie Holasové OFS „TAUMUR, Cesta temným lesem za Beránkem“ /Paulínky 2019/. A tak jakási malá recenze této knížky je tou první netradiční podobou této Formační přílohy. Nejde o teologii ani pedagogiku jako vědní disciplíny, ale o moudrost obsaženou v pohádkovém vyprávění, které může zaujmout, potěšit i poučit nejen dětského čtenáře.

V části věnované vzpomínání na naše zemřelé bratry a sestry se Věra Eliášková vrací ještě jednou ke svému zemřelému bratru, manželovi Karlu Makonjovi, loutkářskému režisérovi. A na episodním příběhu mše svaté za zemřelého, sobě i nám připomíná, že jde o sledování vůle Boží, ne té naší. A od někdejší dramaturgyně profesí má respekt k vůli režiséra svou váhu, zvláště když jde o Režiséra našich životních cest.

A tak tato předvánoční formační příloha je pro nás všechny pozváním k návratu do světa dětí, jejich pohádek, loutek, betlémů všech podob a provedení, jaké se jako každý rok vystavují v ambitech kláštera našich otců františkánů u Panny Marie Sněžné. Moudrost Beránkova, ta jediná, která zaručeně provádí i světem potemnělým, světem nás dospělých.

Bratr Irenej za přispěvatele formační přílohy.

Cesta za Beránkem temným lesem: pro děti dospívající věkem i duchem

Zamyšlení nad dětskou knížkou jako součást formace františkánů žijících ve světě je málo obvyklé. Ale k výjimce nacházím důvody. A to nejen v době předvánoční, kdy kupujeme dárky, a kdy se i my starší máme šanci vrátit se s našimi dětmi a vnoučaty do časů pohádkových. Autorkou té čerstvě vydané knížky /TAUMUR, Paulínky, listopad 2019/ je naše sestra Zuzana Marie Holasová OFS, zkušená vypravěčka pro děti mladší i dospívající. Titul TAUMUR je už také vysvětlením: jeho první část je symbolem naší spirituality, řeckým písmenem tau, jedním z více tvarů Pánova kříže, tím, které preferoval náš svatý František. Tu druhou se osměluji interpretovat sám: „murus“, ve staré latině zeď, stěna, hradba, ve francouzštině „mur“ (a pro bratry Slováky též - murár - zedník). Tedy Taumur, kříž Františkova a našeho Pána, naše hradba, ochranný val, znamení spásy, záchrany před zkázou /Ez 9, 4-6; Zj 7, 2-3 a 9,4/. Bratr Jaroslav Antoš se nad TAU jako symbolem i závazkem naší spirituality zamýšlí v minulém čísle Zpravodaje.

Zuzanka napsala už desítku knížek pro děti menší i větší, ty první jsou psané jako náboženské výslovně, ty další vychovávají spíš nepřímou. Knížky už svými názvy lákají čtenáře svou tajuplností /POPOUPO – putování po poušti/, a tak je tomu i u tohoto zatím posledního tvůrčího počínu. TAUMUR zní Zuzance statečně, odvážně, také jako výzva a úkol, jako začátek nového a konec starého, jako „obrácení“. V tomto všem jde o název nejen pro děti, ale i pro nás starší, jako „znamení kajícího života obnoveného v Kristu“ /Inocenc III./ . Františkánská spiritualita je v celé knížce spíš tajuplně skryta- v příběhu samotném, v obrazech přírody, ve slovníku, ne prvoplánově. Jméno otce sv.Františka se zde vlastně ani jednou nevyskytne; pro jen trochu – a nás snad i více- zasvěcené, však není nesnadné ho odhalit, i když jde o jeden jediný obrázek svatého muže s vlkem u nohou a ptáčky nad hlavou - a se znamením tau na čele. I ostatní obrázky a grafika Magdaleny Martinovské jsou „naše“.

Pohádky se odehrávají často v „říších zla“, aby v nich nakonec dobro mohlo nad tím zlem zvítězit. Taumur je v tomto smyslu také retro-ohlédnutím za tou nejtvrdější totalitou minulého režimu. 30. výročí pádu komunismu u nás by mohlo svádět k přímočarému převyprávění zločinů vůči lidem a těm věřícím zvláště; ale autorka i v tomto případě volí symbolické obrazy. V říši „rudého draka“ my starší ovšem snadno rozeznáme časy, které jsme více či méně přímo zažili, ale co děti, které tu šanci nemají? Zuzanka používá pojmenování a obrazů, které dětskou duši oslovují už svou pohádkovostí, a jasně odstiňují temnoty a světlo: strašáci, lidožravci, zakázané pásmo; královský hvozd, zlatý strom, jitřní hvězda a beránek. Rudý drak ale může být jindy „černým“, či jinak pomalovaným či pojmenovaným, a dokonce může jít i o bloudění temným lesem, v němž železná opona ani není vidět, ale přesto rozděluje, „půli lidské srdce“.

To, co autorka v pohádce skutečně převypráví, a to velice zdařile, je příběh biblický, „biblická dějprava“ starozákonní, a novozákonní příběhy Beránkovy a o Beránkovi. Tato „katecheze“ je psána ja-

zykem přístupným dětské duši, úsporně a hlavně s láskou. Ta je podstatná, protože v knížce dochází k nenásilnému proplétání dvou dějových linií, pohádky o „cestě temným lesem“, a světlem na té cestě, jímž je Beránek, náš Pán. Postavy a jejich „obsazení“ jsou nepočtené: jsou jen dva hlavní hrdinové, dívka Miria a chlapec Jakub-Taumur. Oba poznamenala neúplná rodina, jednou dobrovolným, málo odpovědným odchodem otce, podruhé jeho nedobrovolnou nepřítomností, způsobenou vězněním pro víru. Miriam je hledající, její otřesená důvěra ji ohrožuje „rozpadem“; Jakub má již integritu hlubší, patří k Beránkovým přátelům od dětství, je „v průšvih“ od počátku. „Pohádkový dědeček“ Jošt je Jakubovým přítelem, a jakousi kotvou dobra v celém příběhu. Ostatní osoby jsou už spíše „komparsem“ v příběhu, včetně rodičů Mirie, a dokonce i jejich dvou mladších brášek- dvojčat, kteří přitom celou cestu temným lesem absolvují také. Jako dědeček dvou už skoro dospělých vnuků-dvojčat jsem při prvním čtení dlouho těžce nesl jakousi „anonymitu“ těch kloučků, a dokonce jejich pojmenování- nepojmenování: „milánkové“ mi ještě prošli, ale „upíří“ už na mne byli trochu moc- i když si tak začali říkat kluci sami, kvůli vypadlé mléčné „jedničce vpravo nahoře“. Teprve později jsem pochopil hloubku autorčina tvůrčího záměru. Na rozdíl od „kulis říše zla“, daných a neměnných, Miria totiž během pohádkového bloudění a přerušovaného „seriálu“ biblického příběhu prodělává postupně proměnu, obrácení. Menší brásci jsou pro ni zpočátku jen zátěží, starostí, překážkou, „píjí jí krev“ když už zmiňují jejich upíří pojmenování. Teprve když v Jakobovi-Taumorovi rozpoznává staršího brášku, jakého by si přála mít, mění se i její vztah k dvojčatům. Tajuplný dědeček Jošt a jeho mladý přítel Jakub svými slovy i činy zprostředkovávají dospívající dívce dar víry, Miria konečně chápe, co ten zvláštní křížek u obou znamená, a kdo je to Beránek: v Jakobovi i Joštovi už Beránek žije! Cesta temným lesem k Beránkovi je dětskému chápání přizpůsobené Duchovní doprovázení /podle svatého Jana, milovaného učedníka/, jaké v poslední době nacházíme v knížce Patricka Crasta OFM /Flétna 2019/. Cituji: „Jak roste vztah učednice k Bohu, mění se její vztahy k lidem. Jak zakouší stále více odpuštění a lásku Boha Otce, mění se její hodnotový systém a představa o životě. Tato vnitřní proměna, její uzdravení z vnitřních zranění a předsudků, přináší změnu jejího postoje vůči ostatním a buduje pozitivní a konstruktivní vztahy mezi členy rodiny.../o.c., str. 27/. A tak autorka nakonec uvede jména dvojčat, a Miria jako jejich starší a milující sestra přeje Milanovi a Milošovi aspoň pár prázdninových dnů strávených s jejich i jejím otcem- sama ví, jak jim všem schází. Ale i když už ví, že se táta natrvalo nevrátí, teď už Miriam nemusí kvůli tomu probrečet celou noc: má už Otce v nebi, Taumua, a dny, v nichž září Beránek. Knížka Zuzanky Holasové by v letech našeho dětství a dospívání patřila do edice „Knihy odvahy a dobrodružství“- kdyby ovšem v říši Rudého draka ideologická cenzura otevřeně připustila víru v proměňující moc Boží lásky. Život z víry však vyžaduje odvahu vždy, ve všech říších tohoto světa, neboť jak říká sám Beránek :„Když pronásledovali mne, budou pronásledovat i vás“. Cesta za Beránkem je cesta dobrodružná, každý den života z víry je novou událostí v životě kněze – kterým se Jakub nakonec stal- jak při dočítání pohádky všichni doufáme, i každé věřící ovečky, i té nově obrácené, jakou už je Miria. A my, starší jsme pohádkovým světem vedeni k hlubší „druhé“ konverzi, aby Beránek v nás byl přítomen víc než dosud. Aby ten zvláštní křížek, ke kterému se hlásíme, prokázal svou uzdravující moc.

Lubomír Mlčoch

Když loutky z betléma ministrují

Co teď chci zaznamenat, je příhoda, z níž vyplývá poučení tak staré, tak starodávné, až se člověk stydí, že Pánu Bohu není zatěžko znova a znova inscenovat podobné okolnosti, abychom, my duše hříšné, se aspoň občas chytly za nos.

Léto trávím na chalupě v severních Čechách a všichni víme, že tam chodí málo lidí do kostela, takže na práci kolem je jich ještě méně. Ve čtvrtek se slavil svátek Stětí sv. Jana Křtitele a protože johanitská, nedávno objevená komenda je kousek od kostela, rozhodl se místní pan farář, že se v pátek bude sloužit mše sv. tam. Dávám mše sv. za svého zemřelého muže tady na venkově, jednak proto, že pan farář má vždycky volno a já mu navíc trochu finančně přispěju do jeho velmi chudobného života. Pomáhala jsem přenášet konvičky a bohoslužebné náčiní spolu s jedním bratrem z Jablonce, který na tuto faru občas zajede – a zkoprněle jsem zůstala ve dveřích stát. Malá apsida, kde stál obětní stůl, byla plná jakýchsi pytlů. V první chvíli jsem myslela, že je to suť. Ne, nebyla to suť, byly to loutky z vánočního betléma čítající asi sedmdesát kousků, betlém vpravdě místní, protože tam kromě Panny Marie, sv. Josefa a malého Ježíška jsou vyřezáni různí místní obyvatelé, včetně ředitele muzea, zakladatele místního Sokola a rovněž pana faráře, který tahá za zvoneček jakéhosi polního zastavení. Z tajemného důvodu byli z pytle vyndáni pan farář se zvonkem, místní Sokol, vůl, osel – a kupodivu koza. Všechno se ve mně bouřilo. Bože – v takovém skladišti se bude sloužit mše sv. za mého manžela? Otřela jsem si přinesenou židli, znovu se zadívala na to bizarní uspořádání posvátného prostoru, uklidnila se – a začala se v duchu smát.

„Aha, Karle, už jsi tady! No jo, srandičky, to je tvoje... a to skladiště, co?“ Jenom na vysvětlenou: můj muž byl téměř celý život velký bordelář. Nebudu popisovat jeho zvyky, naopak jednu poklonu mu vyseknu. Ke konci života, jakmile přišel domů, pověsil si kabát na ramínko. Když jsem si to poprvé uvědomila, vehnalo mi to slzy do očí. Takové divy dělá manželská láska.

Ale abych se vrátila ke mši svaté. Jedním slovem byla krásná. Všechny ty loutky v pytlích ministrovaly a oslavovaly tak celý Karlův profesní život. Karel byl loutkář a kterému loutkáři se něco podobného poštěstí? Bůh očistil všechny jeho inscenace, všechny jeho teoretické články o divadle – a přijal je do své náruče.

A tak, my duše pořádné, nechme občas Pána Boha tvořit a nelinkujme mu stále jeho Boží konání. Vždyť se modlíme: Buď vůle tvá a ne: buď vůle naše.

Tím určitě nechci říct, že by takhle měla mše sv. probíhat. Ale dopustí-li Pán Bůh nějaký vtip, nebuďme pravověrnější než On. Bůh se taky rád zasměje.

Na omluvu místnímu panu faráři se sluší podotknout, že druhý den probíhala ve zdejších prostorách výstava. Však nám to taky vysvětloval, že nebylo v jeho silách... V jeho silách je toho až dost. Šest kostelů po třech až deseti lidech, málo peněz... a on stále věrně slouží, pořád v dobré náladě, samá legrace... však se taky jmenuje Miroslav Maňásek.

Věra Eliášková